

УДК 657

Пилипів Н.І.

д.е.н., професор

завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника”

м. Івано-Франківськ, Україна

Максимів Ю.В.

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника”

м. Івано-Франківськ, Україна

П’ятничук І.Д.

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

Приватний вищий навчальний заклад Івано – Франківського університету

права імені Короля Данила Галицького

м. Івано-Франківськ, Україна

СОЦІАЛЬНА ФУНКЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СУЧАСНОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ

Еволюція суспільства впливає на його інформаційні потреби, і сьогодні крім економічного інтересу різні групи зацікавлених сторін потребують інформації соціально-екологічного характеру. Тому сучасне бізнес-середовище, будучи частиною суспільства в якому воно функціонує, повинно адекватно реагувати на такі виклики сьогодення й дотримуючись принципів сталого розвитку у своїй діяльності, інформувати про це зацікавлених сторін, тим більше, що вигоду від цього отримують всі учасники цього процесу.

З огляду на те, що в Україні система бухгалтерського обліку чітко регульована нормативно-правовими актами та підпорядкована переважно цілям здійснення податкових розрахунків, соціальній його функції на практиці приділяє увагу тільки незначна кількість суб’єктів господарювання. Водночас аналіз наукових праць вчених-економістів свідчить про те, що в науковій площині цьому напрямку розвитку бухгалтерського обліку приділяється все більше уваги. Так, серед вчених, які досліджували проблеми реалізації соціальної функції бухгалтерського обліку й її роль в сучасному бізнес-середовищі слід виділити К. В. Безверхий, І. В. Жиглей, І. В. Замула, С. В. Івахненко, Г. Г. Кірейцев, М. В. Корягін, Р. О. Костирко, П. О. Куцик, С. А. Кузнецова, В. І. Кузь, О. А. Лаговська, С. Ф. Легенчук, Н. М. Малюга, В. Б. Мосаковський, О. В. Олійник, В. К. Орлова, М. С. Пушкар тощо.

Бухгалтерський облік набуває нової ролі й все більше керівників підприємств усвідомлюють, що в умовах зростання уваги до необхідності сталого розвитку на мікро- та макрорівнях, потрібно розвивати соціальну

функцію бухгалтерського обліку. Елементом методу бухгалтерського обліку, який узагальнює економічні показники діяльності підприємства за звітний період й завершує цикл бухгалтерського обліку є звітність. Подання інформації в форматі фінансової, податкової, управлінської звітності так чи інакше уможлиблює реалізацію інформаційної, контрольної, оціночної, й аналітичної функцій. А в контексті реалізації соціальної функції бухгалтерського обліку слід говорити про звітність зі сталого розвитку (нефінансова звітність, соціальна звітність) під якою розуміють документально оформлену сукупність даних комерційної організації, що відображає середовище існування компанії, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сферах життя суспільства [1, с. 6].

Розкриття інформації у Звітності зі сталого розвитку: 1) дає можливість оцінити вплив підприємства на суспільство й скоригувати дії керівництва в стратегічному управлінні за рахунок виявлення ризиків бізнесу; 2) сприяє налагодженню партнерських відносин в бізнес-середовищі (як з вітчизняними суб'єктами господарювання, так і з провідними світовими компаніями), а також державними інституціями й іншими групами зацікавлених сторін; 3) є важливим фактором конкурентної боротьби під час виходу на міжнародні ринки чи участі в упровадженні державних програм або проектів крупних недержавних інституцій тощо.

Водночас в Україні тільки незначне коло суб'єктів господарювання формує такі звіти (це, як правило, банки і компанії з переліку Топ-100, найбільших в Україні). А причинами недостатньої реалізації соціальної функції бухгалтерського обліку, на нашу думку, є не обов'язковість розкриття інформації соціально-екологічного хаарктеру з точки зору законодавчого регулювання; трудомісткість такого процесу й необхідність залучення додаткових фахівців; недостатня увага розкриттю цього питання в системі підготовки економістів у вищих навчальних закладах тощо. Серед таких причин учені також виділяють й те, що в Україні «відбувається перекладання тягаря соціальної відповідальності бізнесом на державу, а державою на бізнес. Бізнес в Україні ще не ставить за мету вирішення соціальних проблем через недостатню розвиненість економіки України» [2, с. 278].

Одним зі способів посилення соціальної відповідальності бізнесу слід визнати імплементацію соціального обліку в систему бухгалтерського обліку. Постає проблема розроблення соціальної облікової політики, яка має реалізувати методологію обліку, установити вимоги щодо призначення соціально значущої інформації та міри її вірогідності [3, с. 41].

Отож протягом останніх років відбулися радикальні зміни в інформаційному забезпеченні зацікавлених сторін, що привело до оновлення та доповнення існуючих форм звітності із включенням до них екологічної й соціальної складової. Це пов'язано з тим, що корисність інформації для різних груп зацікавлених осіб є різною, і суб'єкти господарювання повинні розкривати

інформацію не тільки про фінансові складові своєї діяльності, а також і ті, які характеризують бізнес стосовно впливу на суспільство з екологічної й соціальної сторін. А для підприємств, що прагнуть розширити свою діяльність й налагодити ділову співпрацю із транснаціональними компаніями, для яких важливим чинником є репутація бізнес-партнера це є очевидною необхідністю й реальністю сьогодення.

Список використаних інформаційних джерел

1. Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Журовська; заг. ред.: Ю. Щербініної – Global Compact Network Ukraine. – Київ : ТОВ “Інжиніринг”, 2010. – 77 с.
2. Замула І. В. Бухгалтерський облік екологічної діяльності у забезпеченні стійкого розвитку економіки : монографія / І. В. Замула. – Житомир : ЖДТУ, 2010. – 440 с.
3. Герасименко О. Соціальний облік та нефінансова звітність як інструменти реалізації соціальної відповідальності // Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. – 2012. – Вип. 137. – С. 39-42. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2012_137_11.

УДК 657.1:331.2:336.221

Подольнчук О.А.

к.е.н., доцент

завідувач кафедри обліку та оподаткування

в галузях економіки

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця, Україна

ОБЛІК ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ЇЇ ОПОДАТКУВАННЯ

В усі часи заробітна плата була об'єктом наукових досліджень, адже для роботодавця вона є значним елементом витрат, для працівника – складовою частиною доходу. Заробітна плата в системі обліку є одним із важливих об'єктів.

За чинним законодавством заробітна плата – це винагорода, обчислена в грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівнику за виконану ним роботу [6].

Проте в наукових дослідженнях зміст заробітної плати трактується як у вузькому так і широкому значеннях. Наприклад, приводиться визначення «заробітна плата – це винагорода за труд» [5, с. 432].

Лепьохіна І.О. розкриває заробітну плату – як об'єктивно необхідний для відтворення робочої сили та ефективного функціонування виробництва обсяг вираженої у грошовій формі основної частини життєвих засобів, що відповідає досягнутому рівню розвитку продуктивних сил і зростає пропорційно підвищенню ефективності праці робітників [4, с. 76].